

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2206

Vragen van het lid **Biskop** (CDA) aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *competentiegericht onderwijs in het mbo* (ingezonden 12 maart 2010).

Antwoord van staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 13 april 2010).

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «We zijn aan de verkeerde kant begonnen»; Mbo-wereld herkent kritiek op gevolgen competentiegericht onderwijs: afvinkcultuur en onwerkbare papierwinkel»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe beoordeelt u de in het artikel naar voren gebrachte mening dat sinds de invoering van het competentiegericht onderwijs (CGO) de balans tussen vakkennis enerzijds en houdingsaspecten anderzijds enigszins is verstoord?

Antwoord 2

De inhoud van het artikel suggereert dat cgo zonder betrokkenheid van het onderwijs en bedrijfsleven is ontwikkeld. Ik wil erop wijzen dat de ontwikkeling van de kwalificatiedossiers wordt vormgegeven door paritaire commissies. Daarin zijn onderwijs en bedrijfsleven vertegenwoordigd. Daarmee wordt bewaakt welke kennis, vaardigheden en houding in de kwalificatiedossiers worden opgenomen.

Uitgangspunt bij de ontwikkeling van de kwalificatiedossiers is dat kennis, vaardigheden en houding de kern vormen van het beroepsonderwijs. In de kwalificatiedossiers wordt dus aandacht besteed aan alle drie aspecten en het is aan de school om hieraan uitwerking te geven. Het kwalificatiedossier bepaalt de basis, dus wat de leerling moet kunnen en weten. De school, bepaalt hoe dit aan de leerling wordt aangeboden.

Bij de start van cgo in 2007 hadden de scholen moeite om bij de uitvoering van de kwalificatiedossiers het evenwicht tussen enerzijds de vakkennis en anderzijds de houdingsaspecten te vinden. Uit het rapport van de Inspectie

¹ de Volkskrant, 9 maart 2010.

van het Onderwijs «Kansen en Risico's van cgo» in 2009 blijkt dat scholen inmiddels beter in staat zijn om vorm te geven aan het cgo.

«Sinds 2007 zijn duidelijk stappen vooruit gezet binnen de competentiegerichte opleidingen. Het evenwicht tussen kennis, vaardigheden en houding in het aanbod is toegenomen, de afwisseling in werkvormen eveneens. Voor deelnemers leidt dat tot meer structuur in het onderwijsproces. Er kwam meer variatie in werkvormen, een toename van klassikaal onderwijs, een verbeterde aanpak van beoordelingen, meer deskundigheidsbevordering van docenten resulterend in competentere docenten.»

Ook de rapportage van MBO 2010 «Op weg naar 2010... de finale» ondersteunt dit beeld.

De pijnpunten zoals beschreven komen minder voort uit de inhoud van de kwalificatiedossiers (het wat), dan uit de wijze waarop de scholen (het hoe) vormgeven aan het onderwijs. Inmiddels hebben veel scholen hun weg gevonden in het cgo. De kritiek zoals wordt verwoord in genoemd artikel wordt zeker niet gedeeld door alle docenten en bestuurders in het mbo. Kortom, in de aanloopperiode van cgo was de balans tussen vakkennis en houdingsaspecten nog niet altijd goed, maar inmiddels zijn de meeste scholen prima in staat om beide onderwerpen volwaardig in het onderwijs aan bod te laten komen.

Vraag 3

het waar dat de dikke kwalificatiedossiers kunnen leiden tot zogenaamd afvinkgedrag van leerling en leraar?

Antwoord 3

In het door u aangehaalde artikel wordt gesproken over ruim 700 kwalificatiedossiers met een omvang van 200 pagina's. Dit is een misvatting. De 237 kwalificatiedossiers die ik voor komend schooljaar heb vastgesteld, tellen gemiddeld 45 pagina's per kwalificatie en een gemiddelde van 45 pagina's voor het beschrijven van een gehele opleiding. Een docent heeft bovendien niet te maken met papieren dossiers en met onnodig veel pagina's. Alle dossiers kunnen digitaal worden ontsloten en de docent gebruikt alleen die onderdelen van het dossier die hij nodig heeft.

Het kwalificatiedossier is een weergave van de eisen waaraan een beginnend beroepsbeoefenaar moet voldoen. Het is dus inderdaad de bedoeling dat genoemde eisen terugkomen in de opleiding. Daarbij ga ik ervan uit dat deze eisen de docent bekend voorkomen. Als dit niet zo is, moet dit worden aangekaart bij de onderwijsgeleding in de paritaire commissie. Kortom daar zijn bestuurders en docenten in het onderwijs zelf bij.

De term afvinken past niet in de wijze waarop cgo beoogd is. Met de kwalificatiedossiers van cgo wordt het afvinkgedrag van leerling en leraar juist zoveel mogelijk voorkomen door de omschrijvingen van de kerntaken en werkprocessen in «deel C». Dit in tegenstelling tot de vroegere eindtermendossiers, die door de fijnmazige explicitering van taken en gedrag dwongen tot strikte uitvoering daarvan. Docenten en praktijkopleiders werden zo in een korset van inhoud en regels gedwongen. De huidige kwalificatiedossiers bieden de docenten de ruimte en het vertrouwen om zelf keuzes te maken.

Vraag 4

Wat is uw mening over het voornemen van de voorzitter van de MBO Raad om met het bedrijfsleven in gesprek te gaan over de lijvige kwalificatiedossiers? Moeten we hieruit concluderen dat dit gesprek totnogtoe onvoldoende heeft plaatsgevonden en dat het mbo-onderwijs daardoor onvoldoende aansluiting heeft bij de beroepswerkelijkheid? Zou de MBO Raad hierop steviger moeten inzetten?

Antwoord 4

De onderwijsinstellingen zijn nauw betrokken bij de totstandkoming van de kwalificatiedossiers. Uit een inventarisatie die het onafhankelijk Coördinatiepunt in mijn opdracht heeft uitgevoerd, komt naar voren dat docenten bij de ontwikkeling van de kwalificatiedossiers op diverse manieren actief door de kenniscentra betrokken worden. Kenniscentra raadplegen docenten zowel indirect (door onderwijsvertegenwoordigers in de paritaire commissies) als direct (workshops, ondercommissies, bedrijfstakgroepen, clusterbijeenkomsten) bij de ontwikkeling en evaluatie van kwalificatiedossiers. De uitvoerbaar-

heid van de kwalificatiedossiers wordt op verschillende niveaus met onderwijsvertegenwoordigers besproken. Kenniscentra hebben dit ook opgenomen in hun kwaliteitszorg.

De kwalificatiedossiers moeten goedgekeurd worden door vertegenwoordigers van het georganiseerd onderwijs (bekostigd en niet-bekostigd) en het georganiseerd bedrijfsleven in de paritaire commissies van de kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven. In deze paritaire commissies vindt voortdurend het gesprek plaats over de inhoud van de kwalificatiedossiers, over veranderende eisen van het werkveld en de balans tussen herkenbaarheid en uitvoerbaarheid van dossiers in de praktijk. Ook wordt in de paritaire commissie over examenstandaarden overlegd. De vertegenwoordiging vanuit het onderwijs in de paritaire commissies is door de sector zelf voorgedragen. Zowel de MBO Raad als individuele onderwijsvertegenwoordigers zijn dus nauw betrokken bij de ontwikkeling en goedkeuring van de kwalificatiedossiers.

De intentieverklaring, die op 10 maart 2010 ondertekend is door georganiseerd bedrijfsleven, onderwijs en kenniscentra, zal ervoor zorgen dat deze gedeelde verantwoordelijkheden voor de kwalificatiedossiers nog verder wordt verduidelijkt. De voorzitter van de MBO Raad heeft inmiddels nadrukkelijk en herhaaldelijk aangegeven zich mede-eigenaar te voelen van een goede sturing op een solide kwalificatiestructuur. Tevens hebben werkgevers en mbo-sector de gedeelde verantwoordelijkheid inmiddels uitgebreid met bindende afspraken over beroepspraktijkvorming en examinering.